Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MANUELA CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONY
přednesené dne 11. listopadu 2021 [1]

Věc C-559/20

Koch Media GmbH
proti
FU

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Landgericht Saarbrücken (krajský soud v Saarbrückenu, Německo)]

„Předběžná otázka – Duševní vlastnictví – Směrnice 2004/48/ES – Článek 14 – Náklady řízení a jiné náklady – Odměna advokáta za položení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce – Ustanovení, které stanoví omezení vymahatelných odměn v případě, že se porušení dopustí fyzická osoba, která nesleduje profesní nebo podnikatelské zájmy – Nespravedlivá výše s ohledem na zvláštní okolnosti konkrétního případu – Článek 13 – Náhrada škody – Nepřípustnost“

1. Společnost se sídlem v Německu, nositelka autorských práv k počítačové hře, pověřila advokáta, aby mimosoudní cestou vyzval osobu porušující její práva, aby se zdržela tohoto jednání, s čímž tato osoba souhlasila.

2. Německé právo v zásadě stanoví, že porušovatel práv musí zaplatit odměnu za zastoupení advokátem k hájení práv nositele práv duševního vlastnictví. Nicméně umožňuje omezit jejich výši, pokud se nezákonného jednání dopustila fyzická osoba, která nesleduje žádné profesní nebo podnikatelské zájmy.

3. Ve věci, kterou se nyní zabýváme, tato osoba tvrdí, že odměna, která je požadována (984,60 eur), je nepřiměřeně vysoká a odmítá ji zaplatit. Její nesouhlas vyvolal sporné řízení, v němž se chce předkládající soud dozvědět, ve stručnosti:

– zda náklady odpovídající službám právníka za vypracování výzvy mimosoudní cestou spadají pod oblast použitelnosti směrnice 2004/48/ES [2];

– v případě kladné odpovědi, zda se na ně vztahuje článek 14 („náklady řízení“ nebo „další náklady“) nebo článek 13 („náhrada škody“) podle směrnice 2004/48.

[1] – Původní jazyk: španělština.

[2] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. 2004, L 157, s. 45, Zvl. vyd. 17/02, s. 32).

– zda vnitrostátní norma, která ukládá horní hranici odměn, s výjimkou případů, kdy důvody spravedlnosti odůvodňují její nepoužití, je v souladu se směrnicí 2004/48, jakož i se směrnicemi 2001/29/ES [3] a 2009/24/ES [4], a jaké faktory by mohly mít vliv na určení její výše.

I. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Směrnice 2004/48

4. Článek 1 („Předmět“) stanoví:

„Tato směrnice se týká opatření, řízení a nápravných opatření nezbytných k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví. Pro účely této směrnice zahrnuje pojem ‚práva duševního vlastnictví' práva průmyslového vlastnictví“.

5. Článek 2 („Oblast působnosti“) obsahuje:

„1. Aniž jsou dotčeny prostředky stanovené právními předpisy Společenství nebo vnitrostátními právními předpisy, které jsou nebo mohou být pro nositele práv výhodnější, použijí se opatření, řízení a nápravná opatření stanovená touto směrnicí v souladu s článkem 3 na jakékoli porušení práv duševního vlastnictví stanovené právem Společenství nebo vnitrostátním právem dotyčného členského státu.

[…]“.

6. Článek 3 („Obecná povinnost“) zní:

„1. Členské státy stanoví opatření, řízení a nápravná opatření potřebná k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví, na něž se vztahuje tato směrnice. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být spravedlivá a nestranná a nesmějí být nadměrně složitá nebo nákladná, nesmějí obsahovat nerozumné lhůty ani nesmějí mít za následek bezdůvodná zdržení.

2. Tato opatření, řízení a nápravná opatření musí být rovněž účinná, přiměřená a odrazující a musí být používána způsobem, který zabraňuje vzniku překážek právně dovoleného obchodu a poskytuje záruky proti jejich zneužití.“

7. Článek 13 („Náhrada škody“) stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby příslušné soudní orgány na žádost poškozeného nařídily porušovateli práv vykonávajícímu činnost, o níž věděl nebo rozumně vědět měl, že porušuje práva, zaplatit nositeli práv náhradu škody odpovídající skutečné újmě, kterou skutečně utrpěl v důsledku porušení práva.

[3] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. 2001, L 167, s. 10, Zvl. vyd. 17/02, s. 230).

[4] – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (Úř. věst. 2009, L 111, s. 16).

Při stanovení náhrady škody soudní orgány:

a) přihlédnou ke všem vhodným aspektům, jako jsou nežádoucí hospodářské důsledky, včetně ztráty zisku, kterou poškozený utrpěl, k neoprávněným ziskům porušovatele práv a případně i k jiným než hospodářským hlediskům, jako je morální újma způsobená nositeli práv porušovatelem; nebo

b) jako alternativu k písmenu a) mohou ve vhodných případech stanovit náhradu škody jako paušální částku na základě takových hledisek, jako je alespoň výše licenčních poplatků nebo poplatků, které by musely být zaplaceny, kdyby porušovatel práv požádal o udělení oprávnění k užívání příslušných práv duševního vlastnictví.

2. Jestliže porušovatel při výkonu činností nevěděl ani rozumně nemohl vědět, že dochází k porušení práv, mohou členské státy stanovit, že soudní orgány mohou nařídit náhradu zisků nebo škod, které mohou být předem stanoveny.“

8. Článek 14 („Náklady řízení“) stanoví:

„Členské státy zajistí, aby rozumné a přiměřené náklady řízení a další náklady strany úspěšné ve sporu byly zpravidla uhrazeny stranou, která ve sporu neuspěla, jestliže tomu nebrání spravedlnost.“

2. Směrnice 2001/29

9. Článek 8 („Sankce a ochranné prostředky“) stanoví:

„1. Členské státy stanoví přiměřené sankce a ochranné prostředky proti porušování práv a povinností stanovených v této směrnici a přijmou veškerá nezbytná opatření, aby tyto sankce a ochranné prostředky byly používány. Sankce takto stanovené musí být účinné, přiměřené a odrazující.

2. Každý členský stát přijme nezbytná opatření, aby nositelé práv dotčení protiprávním jednáním prováděným na jeho území mohli podat žalobu na náhradu škody a/nebo žádat o soudní zákaz, popřípadě o zabavení jak materiálu porušujícího právo, tak zařízení, výrobků nebo součástek uvedených v čl. 6 odst. 2.

3. Členské státy zajistí, aby nositelé práv měli možnost žádat o soudní zákaz ve vztahu ke zprostředkovatelům, jejichž služby jsou třetí stranou využívány k porušování autorského práva nebo práv s ním souvisejících.“

3. Směrnice 2009/24

10. Článek 7 („Zvláštní ochranná opatření“) stanoví:

„1. Členské státy přijmou v souladu se svými vnitrostátními právními předpisy, a aniž tím jsou dotčena ustanovení článků 4, 5 a 6 přiměřená opatření týkající se osob, které se dopustí některého z následujících činů:

a) uvádění do oběhu rozmnoženiny počítačového programu s vědomím nebo s důvodným podezřením, že se jedná o nepovolenou rozmnoženinu;

b) držení rozmnoženiny počítačového programu pro obchodní účely s vědomím nebo s důvodným podezřením, že se jedná o nepovolenou rozmnoženinu; nebo

c) uvádění do oběhu nebo držení jakýchkoliv prostředků pro obchodní účely, jejichž jediným účelem je usnadňovat neoprávněné odstraňování nebo vyřazování z provozu jakéhokoliv technického zařízení, které mohlo být vytvořeno za účelem ochrany počítačového programu.

2. Jakákoliv nepovolená rozmnoženina počítačového programu může být podle právních předpisů příslušného členského státu zabavena.

3. Členské státy mohou stanovit, že mohou být zabaveny prostředky uvedené v odst. 1 písm. c).“

***B. Německé právo. Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz*[5]**

11. Ustanovení § 97 stanoví, že kterákoli osoba, která poruší právo duševního vlastnictví nebo jiné právo chráněné UrhG, může být vyzvána osobou dotčenou porušením, aby se tohoto porušování zdržela.

12. Ustanovení § 97a ve znění použitelném na původní řízení stanoví:

„1) Před zahájením soudního řízení musí poškozený[6] vyzvat porušovatele práv, aby se zdržel jednání, o něž se jedná, a nabídl mu možnost vyřešit spor dohodou o zdržení se provádění takového jednání, společně se zaplacením odpovídající smluvní pokuty.

2) Ve výzvě je třeba jasným a srozumitelným způsobem:

1. uvést jméno nebo název společnosti, pokud není sám poškozený tím, kdo formuluje výzvu, ale jeho zástupce;

2. přesně popsat porušení práva;

3. doložit podrobný výpočet nároků na platby, pokud jde o náhradu škody nebo náhradu nákladů; a

[5] – Zákon o autorském právu a právech s ním souvisejících ze dne 9. září 1965 (BGBl. 1965 I, s. 1273; dále jen „UrhG“).

[6] – K této otázce viz bod 56 tohoto stanoviska.

4. v případě, že bude požadován závazek zdržení se určitého jednání, uvést, v jakém rozsahu jde navrhovaná dohoda nad rámec újmy, která je předmětem výzvy.

   Závazek, který neodpovídá první větě, není účinný.

3) Pokud je výzva odůvodněná a souladná s odst. 2 první větou body 1 až 4, je možné požadovat náhradu nezbytných nákladů. Co se týče využití služeb advokáta, je náhrada nákladů omezena, pokud jde o zákonnou odměnu, na spornou částku 1 000 eur za úkon směřující k zákazu a zdržení se, pokud adresát výzvy:

1. je fyzickou osobou, která nevyužívá díla nebo jiné předměty ochrany chráněné podle tohoto zákona pro své podnikatelské nebo profesní činnosti, a

2. není již povinen zdržet se konkrétního jednání v důsledku smluvního nároku osoby, která formuluje výzvu, nebo v důsledku pravomocného soudního rozhodnutí či zajišťovacího příkazu.

Částka uvedená ve druhé větě se použije také tehdy, když se současně dovolává práva zákazu a práva zdržení se. Druhá věta se neuplatní, pokud je předmětná částka nespravedlivá za okolností daných v konkrétním případě“.

II. Skutkový stav a předběžná otázka

13. Koch Media GmbH, společnost, která se zabývá uváděním počítačových her na trh, je na německém území nositelkou výhradních práv souvisejících s právem autorským na veřejné zpřístupňování profesionálně vyvinuté počítačové hry „This War of Mine“ [7].

14. FU je fyzická osoba, která aniž sledovala podnikatelské nebo profesní zájmy, nejméně třináctkrát mezi 26. a 28. listopadem 2014 prostřednictvím svého internetového připojení na platformě pro sdílení souborů zpřístupnil hru a nabízel ji jiným osobám ke stažení, čímž porušil práva společnosti Koch Media.

15. Za účelem hájení svých práv se společnost Koch Media obrátila na advokátní kancelář, která jejím jménem zaslala výzvu FU a požádala ho, aby se zavázal k tomu, že přestane hru zpřístupňovat veřejnosti a uhradí vzniklou škodu.

16. Výzva měla účinek: porušovatel práv se podrobil této výzvě a nebylo nutné žádné pozdější soudní jednání.

17. Služby advokáta představovaly pro společnost Koch Media výdaje ve výši 984,60 eura, které společnost požadovala po porušovateli práv. Tato částka byla vypočtena jako procentní podíl z hodnoty předmětu sporu, která byla vyčíslena na 20 000 eur [8].

18. Nespokojenost FU s výší odměny, která po něm byla požadována, vyvolala soudní řízení, které se této odměny týká.

[7] – Žádný z účastníků řízení nezpochybňuje, že hra obsahuje prvky, které lze chránit cestou ochrany práv duševního vlastnictví. Předkládající soud uvádí, že počítačové hry, jako je ta, která byla v tomto případě šířena, jsou chráněny německým autorským právem, a proto požívají ochrany dané směrnicí 2004/48 podle jejího článku 2.

[8] – K výsledné částce (964,60 eura) bylo nutno přičíst jakožto výdaje 20 eur.

19. V prvním stupni uložil Amtsgericht Saarbrücken (okresní soud v Saarbrückenu, Německo) rozsudkem ze dne 12. března 2019 porušovateli práv úhradu 124 eur a ve zbývající části žalobu společnosti Koch Media zamítl [9]. Své rozhodnutí odůvodnil § 97a odst. 3 UrhG.

20. Společnost Koch Media se odvolala k Landgericht Saarbrücken (krajský soud v Saarbrückenu, Německo) a požadovala uznání nároku na úhradu celé částky výdajů na zastoupení advokátem.

21. Odvolací soud poté, co podal svůj výklad vnitrostátního práva [10], má pochybnost, zda příslušné směrnice v této oblasti umožňují omezení odměn, které jsou způsobilé k náhradě porušovatelem práv, pokud tento je fyzickou osobou, která nevykonává obchodní nebo profesní činnost.

22. Podle jeho názoru v rozsudku United Video Properties [11] Soudní dvůr konstatoval, že za určitých okolností norma, která sleduje vynětí nepřiměřených výdajů z náhrady nákladů, může být odůvodněná. Nicméně řešení této věci vyžaduje určení, zda zásady vyplývající z tohoto rozsudku jsou použitelné na fyzickou osobu, která je v postavení druhého účastníka řízení, která nejedná z titulu podnikatelského nebo profesního.

23. Podle odvolacího soudu § 97a odst. 3 čtvrtá věta UrhG převrátil pojem výjimky podle článku 14 směrnice 2004/48: pokud je druhým účastníkem řízení fyzická osoba, pak jsou v Německu plně hrazeny náklady pouze tehdy, když to vyžadují důvody spravedlnosti.

24. Stejně tak uvádí, že v jeho zemi se soudy neshodnou na tom, zda je možné vykládat výjimku v § 97a odst. 3 větě čtvrtě UrhG v souladu se směrnicí 2004/48.

25. Za těchto okolností Landgericht Saarbrücken (krajský soud v Saarbrückenu) pokládá Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1. a) Musí být článek 14 směrnice 2004/48 vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na nezbytné náklady na právní zastoupení jakožto na ‚náklady řízení' nebo na ‚další náklady', které vzniknou nositeli práv duševního vlastnictví ve smyslu článku 2 směrnice 2004/48 tím, že vůči porušovateli těchto práv mimosoudně uplatní nárok na zdržení se protiprávního jednání prostřednictvím výzvy?

b) V případě záporné odpovědi na první otázku písm. a): Musí být článek 13 směrnice 2004/48 vykládán v tom smyslu, že se vztahuje na náklady na právní zastoupení uvedené v první otázce písm. a) jakožto na náhradu škody?

2. a) Musí být unijní právo, zejména s ohledem na

– články 3, 13 a 14 směrnice 2004/48,

– článek 8 směrnice 2001/29 a

– článek 7 směrnice 2009/24,

[9] – K částce 124 eur se dospělo výpočtem procentního podílu z hodnoty předmětu sporu vyčíslené ve výši 1 000 eur plus výdaje (20 eur).

[10] – Viz body 29 a násl. tohoto stanoviska.

[11] – Rozsudek ze dne 28. července 2016 (C-57/15, EU:C:2016:611; dále jen „rozsudek United Video Properties").

vykládáno v tom smyslu, že nositel práv duševního vlastnictví ve smyslu článku 2 směrnice 2004/48 má v zásadě nárok na náhradu nákladů na právní zastoupení uvedených v bodě 1a) v plném rozsahu, a každopádně přiměřené a podstatné části těchto nákladů i v případě, že

– stíhaného porušení práva se dopustila fyzická osoba mimo svou profesní nebo podnikatelskou činnost a

– vnitrostátní právní úprava pro tento případ stanoví, že takovéto náklady na právní zastoupení mohou být zpravidla nahrazeny pouze na základě snížené hodnoty sporu?

b) V případě kladné odpovědi na druhou otázku písm. a): Musí být unijní právo uvedené v druhé otázce písm. a) vykládáno tak, že výjimka ze zásady uvedené ve druhé otázce písm. a), podle níž musí být nositeli práv uhrazeny náklady na právní zastoupení uvedené v první otázce písm. a) v plném rozsahu, nebo každopádně jejich přiměřená nebo podstatná část, přichází v úvahu při zohlednění dalších faktorů (jako například aktuálnost díla, doba trvání zveřejnění a porušení práv ze strany fyzické osoby mimo její podnikatelské nebo profesní zájmy), i když porušení práv duševního vlastnictví ve smyslu článku 2 směrnice 2004/48 spočívá ve sdílení souborů, tedy ve zpřístupnění díla veřejnosti nabízením k bezplatnému stažení všem účastníkům na volně přístupné výměnné burze bez správy digitálních práv?“

III. Řízení před Soudním dvorem

26. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla zaregistrována u Soudního dvora dne 26. října 2020.

27. Písemná vyjádření předložily Koch Media, německá vláda a Evropská komise.

28. Ústní jednání nebylo shledáno nezbytným.

IV. Posouzení

A. Upřesnění k použitelnému vnitrostátnímu právu podle předkládacího usnesení

29. Předkládající soud vykládá příslušné vnitrostátní normy a popisuje vnitrostátní praxi tak, jak zde bude dále popsána. Soudní dvůr se musí obecně držet tohoto popisu, neboť definování rozsahu vnitrostátního práva přísluší soudu a *quo*.

30. Podle § 97a ve spojení s § 97 odst. 1 UrhG může poškozený nositel práv duševního vlastnictví požadovat od porušovatele práv, aby se zdržel nezákonného jednání a nahradil mu škodu.

31. Obecně nositel práva, když využije služeb advokáta, uplatní v prvé řadě své právo žádat zdržení se nezákonného jednání. Advokát formuloval výzvu podle § 97a odst. 1 UrhG, jejímž předmětem je, aby porušovatel práv učinil prohlášení o „zdržení se jednání spojené se sankcí“.

32. Učinění takového prohlášení vylučuje riziko opakování jednání a uspokojuje právo na zdržení se tohoto jednání. Následně již není nezbytné, ani možné uplatnit toto právo soudní cestou. V tomto smyslu výzva plní tu funkci, aby bylo možno vyhnout se soudnímu řízení.

33. Podle § 97a odst. 3 UrhG v případě porušení autorských práv „nezbytné náklady“ vzniklé nositeli těchto práv nahrazuje obecně porušovatel práv.

34. Za účelem určení režimu „nezbytných nákladů“ na mimosoudní výzvu, které lze kvalifikovat jako odměnu za právní zastoupení, je nutno použít Gesetz über die Vergütung der Rechtsanwältinnen und Rechtsanwälte (Rechtsanwaltsvergütungsgesetz) [12].

35. Znění RVG:

– náhrada odměny zaplacené advokátovi se vyčíslí podle sazby, kterou stanoví samotný zákon. Soudy obvykle určí, že odměna převyšující odměnu stanovenou v RVG je nezpůsobilá k náhradě;

– odměnu, kterou může advokát požadovat od svého klienta, závisí na hodnotě předmětu sporu. Čím vyšší je tato hodnota, tím vyšší bude odměna.

36. Podle Bundesgerichtshof (Nejvyšší soud, Německo) hodnota sporu v případě práva na zdržení se uplatněného nositelem práv týkajících se filmů, hudby nebo DVD, dosahuje minimálně výše 10 000 eur.

37. Nicméně § 97a odst. 3 věta druhá UrhG omezuje hodnotu sporu, na nějž se uplatní procentní výpočet odměny, na 1 000 eur, pokud osoba, které byla adresována výzva: (1) je fyzickou osobou, která nevyužívá díla nebo předměty ochrany pro svou podnikatelskou nebo profesní činnost na svůj účet; a (2) není již povinen zdržet se konkrétního jednání v důsledku smluvního nároku osoby, která je autorem výzvy nebo v důsledku pravomocného soudního rozhodnutí či zajišťovacího příkazu.

38. Omezení hodnoty věci vyvolává účinky do vztahů mezi nositelem práv a porušovatelem práv, nikoli však mezi ním a jeho vlastním advokátem. Advokát vyúčtuje nositeli práv svou odměnu při použití *skutečné* hodnoty sporu (to znamená bez omezení částky), což může způsobit významné rozdíly [13].

39. Ustanovení § 97a odst. 3 čtvrtá věta UrhG nicméně obsahuje výjimku, která v konkrétních případech umožňuje nerespektovat omezení výše, pokud by to za daných okolností „nebylo spravedlivé“ a stanovit ji na 1 000 eur.

B. První předběžná otázka

40. Předkládající soud si přeje vědět, zda odměna za zastoupení advokátem, která přísluší nositeli práv duševního vlastnictví, a která byla vynaložena v souvislosti s mimosoudní výzvou adresovanou porušovateli práv za tím účelem, aby se zdržel porušování těchto práv, má oporu ve směrnici 2004/48 (konkrétně v jejím článku 14, nebo, podpůrně, v jejím článku 13).

[12] – Zákon o odměnách advokátek a advokátů, dále jen „RVG“.

[13] – Tak například ve věci, u níž je hodnota stanovena na 10 000 eur, nositel práv zaplatí svému advokátovi odměnu 745 eur, avšak od porušovatele práv dostane zpět 124 eur.

41. Mimosoudní řešení sporů může být v souladu s předmětem směrnice 2004/48, pokud se jedná o jedno z dalších „opatření, řízení a nápravných opatření nezbytných k zajištění dodržování práv duševního vlastnictví“ [14].

42. Soudní dvůr konstatoval v rozsudku M. I. C.M, že „hledání smírného řešení je často předpokladem pro podání žaloby na náhradu škody v pravém slova smyslu“ [15].

43. V témže rozsudku bylo zdůrazněno, že směrnice 2004/48 se použije na samostatné řízení, vedené podle článku 8 odst. 1 této směrnice, týkající se „žádosti o informace […] podané v rámci postupu před zahájením soudního řízení“ [16].

44. Z toho vyplývá v kontextu ochrany práv duševního vlastnictví, že směrnice 2004/48 vytváří referenční právní rámec v zásadě pro úkony, které sledují – soudní nebo mimosoudní cestou – nikoli pouze identifikaci porušovatele práv, nýbrž také ukončení jeho jednání.

45. Je-li dáno toto východisko, předkládající soud se táže, zda odměna za zastoupení advokátem při učinění výzvy ke zdržení se rozumí: a) náklady řízení nebo další náklady obsažené v článku 14 směrnice 2004/48; nebo b), podpůrně, škoda zmíněná v jejím článku 13.

46. Jak jsem uvedl ve stanovisku United Video Properties, „ze systematického hlediska směrnice [2004/48] zahrnuje do jednoho oddílu (šestého) ‚náhradu škody‘ a ‚náhradu nákladů řízení‘. I když bod 26 odůvodnění pojednávající o hrazení způsobených škod nezmiňuje náklady řízení, je dost dobře možné setrvat na tom, že společné zařazení umožňuje katalogizovat je jako prvek navíc, který směrnice zamýšlí zohlednit pro odškodnění držitelů práv duševního vlastnictví.“ [17]

47. Poškozený dotčený porušením jeho práv duševního vlastnictví může podniknout různé kroky předcházející soudnímu řízení, jehož předmětem je hájení těchto práv, aniž by náklady *všech a každého z nich* musely nutně figurovat mezi náklady řízení ve smyslu směrnice 2004/48.

48. Podřazení mimosoudního řízení pod ochranu práv duševního vlastnictví v rozsahu směrnice 2004/48 si vyžaduje zohlednit jeho jedinečné charakteristiky; a dále musí být vyjasněny pojmy náklady řízení a náhrada škody, neboť vzhledem k jejich příbuznosti je zde riziko, že budou zaměněny.

49. Podřazení nákladů spojených s formulací mimosoudní výzvy jakožto jedné ze součástí náhrady škody podle článku 13 směrnice by mohlo způsobit, že ustanovení článku 14 by ztratila část svého rozsahu působnosti.

50. A naopak v důsledku „rozšiřujícího výkladu článku 14 směrnice 2004/48 v tom smyslu, že by uvedený článek stanovil, že strana, která ve sporu neuspěla, by v zásadě hradila ‚další náklady‘ vynaložené stranou úspěšnou ve sporu, aniž by jakkoli upřesňoval povahu těchto nákladů, by mohla být příliš rozšířena oblast působnosti tohoto článku, což by zbavovalo článek 13 užitečného účinku“ [18].

[14] – Článek 1 směrnice 2004/48.

[15] – Rozsudek ze dne 17. června 2021 (C-597/19, EU:C:2021:492), bod 80.

[16] – Tamtéž, body 82 a 84. V této věci „žalobce požaduje [požadoval] od poskytovatele internetového připojení […] informace umožňující identifikaci jeho zákazníků právě za účelem toho, aby mohl účelně podat žalobu proti domnělým porušovatelům“. Vzhledem k tomu, že tato žádost – a samostatné řízení, které jí bylo zahájeno – se řeší před příslušnými soudy, není na místě bez dalšího použít obdobný postup v plném rozsahu na mimosoudní výzvy.

[17] – C-57/15, EU:C:2016:201, bod 58.

[18] – Rozsudek United Video Properties, bod 36.

51. Soudní dvůr hledal rovnováhu tím, že vyslovil, že „tento pojem je tudíž třeba vykládat striktně a mít za to, že pod ‚další náklady' ve smyslu uvedeného článku 14 spadají pouze náklady, které přímo a úzce souvisejí s dotčeným soudním řízením" [19].

52. V témže duchu Soudní dvůr rozhodl, že pokud jde o „mimosoudní náklady, jež souvisejí zejména s časem, který poškozený v důsledku protiprávního jednání věnoval uplatňování svých nároků", lze je podřadit pod článek 14 směrnice 2004/48, jelikož toto ustanovení „usiluje o posílení ochrany duševního vlastnictví tím, že brání tomu, aby poškozená strana byla odrazena od zahájení soudního řízení k ochraně svých práv (viz rozsudek ze dne 16. července 2015, Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, bod 77)" [20].

53. Požadavek na ukončení nezákonného jednání mimosoudní cestou jde dále, než jiné možné kroky podniknuté před podáním žaloby, a je určen k tomu, aby poškozený mohl zmapovat hranice a rozsah porušení a identifikovat osobu odpovědnou za porušení [21].

54. Pokud vnitrostátní právo upravuje tento požadavek jako *běžnou* cestu (přestože nikoli striktně danou) k dosažení ukončení rušivého jednání, a v praxi se tato obvykle za tímto účelem užívá, bylo by možné jej kvalifikovat jako okamžitý první úkon řízení. Pokud by se mechanismus této povahy změnil ve vnitrostátní soudní praxi *de facto* v nevyhnutelný, je namístě přičíst mu charakter „úzké svázanosti" se soudním řízením, jemuž má tento požadavek snahu zamezit.

55. Bylo by tomu tak ještě spíše, pokud již ne praxe, ale samotný vnitrostátní zákon ukládal, aby byl tento mechanismus zaveden *povinně* před zahájením soudního řízení.

56. S výhradou výkladu, že předkládající soud vykonává své vlastní právo, § 97a odst. 1 UrhG by připouštěl dva výklady ohledně povahy výzvy: a) představuje nevyhnutelnou povinnost, pokud poškozený zamýšlí podat soudní žalobu [22]; nebo b) je pouhou radou nebo výzvou před podáním této žaloby, která nemá povinný charakter [23].

57. Zdá se, že předkládací usnesení implicitně volí druhý z těchto výkladů. Ve skutečnosti však kterýkoli z těchto dvou výkladů vede k témuž výsledku:

– pokud by předchozí výzva ke zdržení se rušivého jednání byla podle německého práva nevyhnutelnou podmínkou pro přípustnost žaloby s týmž předmětem, nemohlo by být spojení mezi soudním a mimosoudním řízením jasnější;

[19] – Tamtéž, bod 36 *in fine*.

[20] – Rozsudek ze dne 9. června 2016, ve věci Hansson (C-481/14, EU:C:2016:419), bod 62. Podle bodu 3 výroku rozsudku článek 94 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 2100/94 [ze dne 27. července 1994, o odrůdových právech Společenství (Úř. věst. 1994, L 227, s. 1, Zvl. vyd. 03/16, s. 390)] umožňuje, aby nebyly zohledněny mimosoudní náklady vynaložené v rámci řízení ve věci samé. Nicméně „skutečnost, že výše nákladů soudních řízení, jejichž náhrada může být uložena poškozenému v důsledku protiprávního jednání, nemůže poškozeného odradit od uplatňování jeho nároků u soudu, a to s ohledem na mimosoudní náklady, které bude muset uhradit, jakož i na jejich přínos pro hlavní žalobu na náhradu škody".

[21] – Na tento typ úkonů odkazuje bod 26 odůvodnění směrnice 2004/48, když se zmiňuje o cíli „umožnit odškodnění na základě objektivních kritérií s přihlédnutím k nákladům vzniklým nositeli práv, jako jsou náklady na zjištění porušení práva a totožnosti porušovatele".

[22] – „Před zahájením soudního řízení *musí* poškozený vyzvat porušovatele práv, aby se zdržel jednání".

[23] – „Před zahájením soudního řízení *by měl* poškozený vyzvat porušovatele práv, aby se zdržel jednání".

– také by toto spojení existovalo (byť ne tak zjevné) za předpokladu, že by mimosoudní výzva byla – při uplatnění UrhG – cesta navržená nebo doporučená vnitrostátním právem, která předchází soudnímu řízení, způsobem, který ji činí, *de facto*, téměř nevyhnutelnou [24].

58. Z tohoto předpokladu vyplývá, že pro účely článku 14 směrnice 2004/48:

– výdaje spojené s mimosoudní výzvou k ukončení rušivého jednání jsou přímo a úzce svázané s pozdějším soudním řízením, i když při úspěchu prvního to druhé není zahájeno;

– porušovatel práv jako v řízení „neúspěšná" strana (který přijal výzvu k ukončení svého jednání) musí nést náklady, které mohly vzniknout nositeli práv (v řízení úspěšná strana), s výjimkou situace, kdy by to bylo v rozporu se spravedlností;

– povinnost převzít náklady protistrany je uložena porušovateli práv, neboť „původce porušení práv duševního vlastnictví obecně musí nést veškeré finanční následky svého jednání" [25].

59. Mezi náklady, které jsou integrálně spojeny s formulací nároku ve výzvě – aby je porušovatel, opakuji, převzal na sebe – může v zásadě figurovat odměna advokáta, který se podílel na jejím vydání, ačkoli vnitrostátní právo naléhavě nevyžaduje, aby tuto výzvu předcházející soudnímu řízení formuloval advokát. K tomuto problému se vyjádřím při řešení druhé předběžné otázky.

60. Shrnuto, nevidím překážku k tomu, aby z důvodu své vazby na možné a okamžité soudní řízení (které by směřovalo rovněž k výroku o zdržení se rušení práv a vůči konkrétní osobě), náklady – a mezi nimi i odměna advokáta – u mimosoudní výzvy porušovateli práv, aby upustil od svého jednání, spadaly pod článek 14 směrnice 2004/48.

C. Druhá předběžná otázka

61. Druhá předběžná otázka obsahuje dva dotazy, které mohou být řešeny společně.

62. Předkládající soud si přeje vědět, zda nositel práv duševního vlastnictví „má v zásadě právo na náhradu veškerých nákladů na zastoupení advokátem […] nebo alespoň jejich rozumnou a podstatnou část", pokud:

– porušovatel práv je fyzická osoba, která nesleduje profesní nebo podnikatelské zájmy; a

– vnitrostátní právo v takovém případě stanoví, že náklady na zastoupení advokátem jsou obecně nahraditelné částkou hodnoty předmětu sporu, která je snížena.

63. Soud a *quo* pro tyto účely žádá „výklad unijního práva, zejména ve světle článků 3, 13 a 14 směrnice 2004/48, článku 8 směrnice 2001/29 a článku 7 směrnice 2009/24 […]".

[24] – Tuto vazbu posiluje argument, jenž byl použit v písemných stanoviscích účastníků řízení: výzva, kromě cíle vyhnout se soudnímu řízení, je užitečná k tomu, aby se předešlo potenciálnímu uložení nákladů řízení nositeli práv, pokud by šel rovnou soudní cestou. Dodávají, že podle německého práva, pokud by si poškozený zvolil soudní cestu bez dalšího, vystavil by se předvídatelné konfrontaci ze strany porušovatele práv, což by mohlo znamenat pro nositele práva (a poškozeného rušivým jednáním) nejen nést náklady a vlastní výdaje v soudním řízení, nýbrž také náklady porušovatele. Poškozený by se za těchto okolností mohl „shledat odrazený od zahajování soudního řízení za účelem hájení svých práv".

[25] – Rozsudek ze dne 18. října 2011, Realchemie Nederland (C-406/09, EU:C:2011:668), bod 49.

64. Je jisté, že citované články směrnice 2001/29 a směrnice 2009/24 stanoví opatření v souvislosti s ochranou nositele práv duševního vlastnictví, která jsou předmětem nezákonného jednání.

65. Nicméně, to obecné v jejich odůvodněních, ve srovnání s článkem 14 směrnice 2004/48, který upravuje konkrétně výdaje a další náklady řízení v tomto typu řízení, doporučuje zaměřit pozornost na posledně zmíněné, aniž by byl zbytek brán v potaz.

66. Článek 14 směrnice 2004/48, jak jsem uvedl ve svém stanovisku (téhož data) ve věci Nova Text [26], není bezpodmínečný, neboť kromě toho, že se jedná o „obecné pravidlo", zavazuje členské státy k tomu, aby zaručily pouze náhradu nákladů řízení, které jsou rozumné [27] a přiměřené [28].

67. Ustanovení § 97a odst. 3 UrhG nevyvolává pochybnost o tom, že jde o „nezbytné výdaje" [29] vzniklé službami advokáta, který se zavázal k tomu, že zašle výzvu (pokud, logicky, je taková výzva odůvodněná). Předkládající soud také, zdá se, usuzuje, že jde v projednávaném případě o nutný výdaj.

68. Totéž ustanovení UrhG nicméně omezuje „co se týče využití služeb advokáta, náhradu *nezbytných nákladů*" na zákonnou odměnu, která vychází z hodnoty předmětu sporu stanovené na 1 000 eur za každý úkon směřující k zákazu nebo zdržení se rušení práv v rámci podání proti jednotlivci, který by jednal v tomto postavení (to znamená, že není profesionál nebo podnikatel).

69. Vzniklá situace se podobá situaci, která byla dána ve věci United Video Properties. Zatímco v uvedené věci belgické právní předpisy zavedly maximální hranici výdajů připadajících na zastoupení advokátem, zde lze dospět k podobnému výsledku jiným způsobem, kde je výše hodnoty sporu stanovena na 1 000 eur, pokud je porušovatel práv duševního vlastnictví jednotlivec.

70. V této věci jsem dospěl k závěru, že článek 14 směrnice 2004/48 zavádí zásadu přípustných výjimek „a odvolává se na vodítka rozumnosti a přiměřenosti, která dávají členským státům velký prostor svobody k utváření právních norem, jak jsem již opakoval. Vnitrostátní zákonodárce podle mého názoru může sám s přihlédnutím k právní kultuře a situaci právního zastupování v Belgii vyhodnotit mezi jinými faktory, jaké horní hranice nahraditelných odměn advokáta jdoucí k tíži neúspěšné strany, již nejsou rozumné" [30].

71. V rozsudku United Video Properties Soudní dvůr konstatoval, že systém maximálních tarifů za účelem stanovení nahraditelných nákladů za zastoupení advokátem strany, která v řízení neuspěla, není v zásadě v rozporu se směrnicí 2004/48, rozvolnil však toto tvrzení konstatováním, že:

– požadavek, podle kterého strana, která ve sporu neuspěla, musí hradit „rozumné náklady řízení, by za účelem provádění článku 14 směrnice 2004/48 v členském státě nemohl zdůvodňovat

[26] – Bod 34 stanoviska ve věci Nova Text (C-531/20, ECLI).

[27] – Rozsudek United Video Properties, bod 24: „[…] Podle článku 14 směrnice 2004/48 však členské státy mají povinnost zajistit, aby byly uhrazeny pouze ‚rozumné' náklady řízení. Kromě toho se v článku 3 odst. 1 této směrnice mimo jiné stanoví, že řízení stanovená členskými státy nesmějí být nadměrně nákladná."

[28] – Tamtéž, bod 29: „V článku 14 směrnice 2004/48 se stanoví, že náklady řízení, které má hradit strana, která ve sporu neuspěla, musí být ‚přiměřené'. Otázka přiměřenosti nákladů přitom musí být posuzována ve spojení s náklady na pomoc advokáta, které skutečně vynaložila strana, která měla ve sporu úspěch, pakliže jsou rozumné […]".

[29] – V souvislosti s nezbytností výdajů odkazuji na mé stanovisko ve věci Nova Text (C-531/20, ECLI).

[30] – Stanovisko ve věci United Video Properties (C-57/15, EU:C:2016:201), bod 76.

právní úpravu, která by stanovila paušální sazby *podstatně nižší*, než jsou průměrné sazby, které jsou skutečně placeny za služby advokátů v tomto členském státě“ [31];

– právní úprava, která stanoví takové omezení, musí na jednu stranu zajistit, „aby tento limit odrážel skutečné sazby, které se používají v případě služeb advokáta v oblasti duševního vlastnictví, a druhou stranu [z pohledu přiměřenosti], aby strana, která neměla ve sporu úspěch, hradila přinejmenším *podstatnou a přiměřenou část nákladů*, které skutečně vynaložila strana, která měla ve sporu úspěch“ [32].

72. Vycházím-li z těchto právních předpokladů, lze vyvodit odpověď na první část druhé předběžné otázky: poškozený má v zásadě právo na náhradu veškerých nákladů na zastoupení advokátem při podání výzvy ke zdržení se, nebo alespoň jejich podstatné části, pokud je tento zásah shledán nutným a požadovaná částka je rozumná a přiměřená (posouzení, které přísluší předkládajícímu soudu).

73. Této odpovědi nebrání skutečnost, že porušovatel práv duševního vlastnictví byl fyzickou osobou, která nejednala v rámci své profesní nebo podnikatelské činnosti. Tato okolnost se mi zdá nepodstatná, nahlíženo z hlediska článku 14 směrnice 2004/48, který se zabývá ochranou práv poškozeného, jejichž obchodní využití v takových případech také utrpí.

74. Poškozený na právech duševního vlastnictví tím může utrpět jak újmu, pochází-li porušení od fyzické osoby, která nejedná v rámci svých profesních nebo podnikatelských činností, tak i v případě, že je vykonává.

75. Míra škody se může, případ od případu, lišit (je logické předpokládat, že v případě druhé hypotézy bude škoda vyšší), avšak pro jejich náhradu jakožto celku [33] je určena náhrada škody podle článku 13 směrnice 2004/48, nikoli „náklady řízení“ podle jejího článku 14.

76. Pokud použitelná norma podle § 97a odst. 3 UrhG týkající se fyzických osob, které jsou porušovateli práv, a které nejednají v rámci svých profesních nebo podnikatelských činností, nepřipouští výjimky, bude neslučitelná s článkem 14 směrnice 2004/48, při výkladu ve smyslu, který jsem právě vysvětlil. V nemálo případech by to vedlo k náhradě částek „o mnoho nižších“, než jsou běžně uplatňované odměny, což by nerespektovalo kritéria podle rozsudku United Video Properties [34].

77. Toto pravidlo však není nepružné a německé soudy mají ve svých rukou možnost jej nepoužít, a mohou stanovit vyšší částku jako referenční hodnotu (za účelem výpočtu příslušné procentní částky, která se z ní vypočítá), pokud to doporučují důvody ekvity v závislosti na „zvláštních okolnostech konkrétního případu“.

78. Bylo by možno namítnout, že i takto není vnitrostátní norma v souladu s článkem 14 směrnice 2004/48: podle tohoto ustanovení straně, která měla ve sporu úspěch, budou nahrazeny náklady řízení, které jsou rozumné, „pokud by to nebylo v rozporu se zásadou ekvity“, zatímco, jak zdůrazňuje předkládající soud, § 97a odst. 3 UrhG činí právě to, že pravidlo obrací.

[31] – Rozsudek United Video Properties, bod 26. Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

[32] – Tamtéž, bod 30. Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

[33] – Znovu viz rozsudek ze dne 18. října 2011, Realchemie Nederland (C-406/09, EU:C:2011:668), bod 49, přepsaný v bodě 58.

[34] – V této věci společnost Koch Media tvrdí, že zaplatila svým advokátům tarifní cenu striktně vypočtenou ze skutečné hodnoty předmětu sporu (20 000 eur), zatímco náhradou získala zpět pouze část odpovídající částce 1 000 eur.

79. Nedomnívám se, že by tato námitka postačila k tomu, aby vyloučila použití vnitrostátní normy, pokud její výklad může být proveden v souladu s unijním právem tak, že v konečném důsledku je slučitelný s ustanoveními posledně zmíněného.

80. Odkaz na spravedlnost, který je obsažen v obou ustanoveních (§ 97a odst. 3 UrhG a článek 14 směrnice 2004/48), umožňuje vnitrostátnímu soudu přizpůsobit výši nahraditelné odměny, pokud striktní uplatnění vnitrostátních pravidel připouští jejich náhradu pouze ve výši, která je mnohem nižší, než jaká by byla rozumná a přiměřená.

81. Sdílím tedy názor Komise, když uvádí, že „[…] § 97a UrhG poskytuje vnitrostátnímu soudu dostatečný manévrovací prostor k posouzení, případ od případu, zda skutkové okolnosti činí použití horní hranice nespravedlivým“ [35].

82. Soud a *quo* tedy musí uplatnit dvojí ověření, v němž jej nemůže Soudní dvůr zastoupit:

– zaprvé musí ověřit, zda omezení výše hodnoty sporu za těchto okolností s sebou nese skutečnost, že náklady za zastoupení advokáta nahraditelné za strany porušovatele práv jsou mnohem nižší, než je běžná sazba (nebo průměrná sazba) za mimosoudní výzvy;

– zadruhé, pokud je tato okolnost přítomna, může z důvodů ekvity navýšit částku těchto odměn tak, aby dosáhla rozumné a přiměřené úrovně.

83. Abych dokončil toto posouzení, nic nebrání tomu, aby předkládající soud zvážil mimo jiné i tuto okolnost mezi faktory, které sám uvádí ve druhé části předběžné otázky: „aktuálnost díla, dobu trvání zveřejnění“ nebo to, že porušení spočívalo ve veřejném zpřístupnění chráněného díla nabízením „k bezplatnému stažení všem účastníkům na volně přístupné výměnné burze bez správy digitálních práv“.

V. Závěry

84. Ve světle výše uvedeného navrhuji Soudnímu dvoru odpovědět Landgericht Saarbrücken (krajský soud v Saarbrückenu, Německo) takto:

„1) Článek 14 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES, ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví musí být vykládán v tom smyslu, že pokrývá výdaje (odměnu) za zastoupení advokátem, vzniklé nositeli práv duševního vlastnictví v souvislosti s mimosoudní výzvou adresovanou porušovateli práv za tím účelem, aby se zdržel porušování těchto práv, jakožto krokem, který předchází podání žaloby s tímtéž předmětem.

2) Článek 14 směrnice 2004/48 musí být vykládán v tom smyslu, že není neslučitelný s vnitrostátní normou, která pro účely výpočtu nahraditelné odměny za zastoupení advokátem k podání mimosoudní výzvy ke zdržení se jednání k tíži porušovatele práv omezuje částku v řízení na 1 000 eur, pokud se porušení práv dopustila fyzická osoba, která nesleduje profesní nebo podnikatelské zájmy, jestliže vnitrostátní norma opravňuje soud k tomu, aby se tímto omezením neřídil z důvodu spravedlnosti v konkrétním případě.

[35] – Bod 33 jejího písemného vyjádření.

3) Aby bylo možné rozhodnout, zda odměna za zastoupení advokátem, způsobilá k náhradě k tíži porušovatele práv, je rozumná a přiměřená, musí soud zohlednit všechny faktory, které hrají roli. Mezi nimi může být aktuálnost chráněného díla, doba zveřejňování nebo okolnost, že porušení spočívalo v tom, že chráněné dílo bylo nabízeno veřejnosti k bezplatnému stažení na volně přístupné výměnné burze bez správy digitálních práv.“